

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie bezpieczeństwa eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków

Rada Ochrony Pracy IX kadencji na posiedzeniu 25 października 2011 r. zapoznała się z materiałami dotyczącymi problematyki bezpieczeństwa eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków przygotowanymi przez Państwową Inspekcję Pracy, Urząd Dozoru Technicznego oraz Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy.

W przedłożonych materiałach podkreślono istotne znaczenie bezpiecznej eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych dla zapewnienia bezpieczeństwa zarówno pracowników wykonujących te czynności we wszystkich działach gospodarki, jak i użytkowników.

W Polsce w procesach pracy związanych bezpośrednio z obsługą i naprawami doszło w 2008 roku do ok. 18 tys. wypadków, co stanowi ponad 17% wszystkich wypadków przy pracy. Były one spowodowane zarówno przez niewłaściwe instalowanie, montowanie, demontowanie, konserwacje, obsługę, naprawy, regulacje, czyszczenie maszyn i urządzeń, jak i niewykonywanie tych prac. Jednocześnie brak utrzymywania właściwej sprawności tego wyposażenia, może być przyczyną chorób zawodowych.

Zgodnie z danymi Urzędu Dozoru Technicznego (UDT), przyczyną zdecydowanej większości wypadków związanych z eksploatacją maszyn i urządzeń technicznych kontrolowanych przez UDT są błędy obsługujących je osób (73%) lub niewłaściwa organizacja pracy (23%). Dane z kontroli Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) dodatkowo wskazują, że odnośnie do czynnika ludzkiego w 24% powodem powstania wypadku jest lekceważenie zagrożenia, a w 23% - niewłaściwy nadzór nad procesem pracy.

Natomiast wśród przyczyn technicznych, w około 35% wypadków są to niewłaściwe urządzenia zabezpieczające lub ich brak. Duża część maszyn i urządzeń technicznych użytkowanych w zakładach pracy nie spełnia bowiem minimalnych wymagań określonych dyrektywą 2009/104/WE, a ponadto nie są dokonywane oceny i kontrole okresowe maszyn pod tym kątem.

Jak wskazują dane UDT, w latach 2002-2010 wskaźnik wypadków związanych z niewłaściwą eksploatacją (w odniesieniu do 10 tys. urządzeń technicznych) utrzymywał się na stałym poziomie. Świadczy to o wciąż niedostatecznej skuteczności działań dla poprawy tego stanu rzeczy.

W celu budowania świadomości społecznej odnośnie do potrzeby zapewnienia wymagań bezpieczeństwa w całym cyklu użytkowania maszyn, urządzeń i budynków, została podjęta w roku 2010 w Unii Europejskiej informacyjna kampania społeczna na ten temat. W przedsięwzięciach polskiej edycji kampanii (koordynowanej przez CIOP-PIB jako Krajowy Punkt Centralny) wzięło bezpośredni udział ok. 2,5 tys. osób, upowszechniono ok. 80 tys. egzemplarzy publikacji i materiałów promocyjnych związanych z tematyką kampanii. W ciągu dwóch lat w ramach kampanii, w którą istotny wkład wniosła Państwowa Inspekcja Pracy oraz Urząd Dozoru Technicznego, zorganizowano kilkanaście przedsięwzięć na terenie całego kraju (konferencje naukowe, seminaria i pikniki edukacyjne). Tematykę kampanii przedstawiano też podczas spotkań w przedsiębiorstwach. Dużym zainteresowaniem cieszyły się konkursy na rozwiązania o charakterze "dobrej praktyki", konkursy na plakat dla artystów plastyków oraz konkursy rysunkowe dla dzieci. Kampania była wspierana przez europejskie prezydencje, Parlament Europejski oraz Komisję Europejską.

Rada przedyskutowała przedstawione materiały oraz rozważyła perspektywy działań, które należy podjąć w celu podniesienia kultury bezpieczeństwa pracy w Polsce. Rada stwierdza, że w świetle danych o wysokiej wypadkowości związanej z eksploatacją maszyn, urządzeń i budynków, stan wiedzy i świadomości polskich pracowników oraz pracodawców dotyczący bezpieczeństwa tych procesów jest nadal niewystarczający.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji Rada Ochrony Pracy uznaje za konieczne:

1. doskonalenie systemów zarządzania w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, z uwzględnieniem dobrych praktyk z zakresu procesów eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków,
2. uwzględnianie zagadnień dotyczących bezpiecznej obsługi maszyn i urządzeń technicznych w programach nauczania w szkołach zawodowych i średnich oraz uczelniach wyższych,
3. doskonalenie systemu szkoleń dotyczących stosowania rozwiązań i praktyk zapewniających bezpieczeństwo podczas obsługi, konserwacji i napraw (w szczególności przeznaczonych dla pracowników służb eksploatacyjnych odpowiedzialnych za organizację i utrzymanie ruchu) oraz wdrożenie systemu certyfikacji ośrodków szkoleniowych w tym zakresie,

4. kontynuowanie przedsięwzięć informacyjnych i prewencyjnych na rzecz uświadamiania pracodawcom oraz pracownikom, producentom i importerom maszyn oraz urządzeń technicznych potrzeby stosowania rozwiązań i praktyk zapewniających bezpieczeństwo podczas obsługi, konserwacji i napraw (w ramach budżetu zadaniowego adresowanego do zadań poszczególnych resortów, a w tym szczególnie: ministerstwa gospodarki: ministerstwa transportu, budownictwa i gospodarki morskiej, ministerstwa rolnictwa i rozwoju wsi oraz ZUS i KRUS),
5. wzmocnienie świadomości społecznej związanej z potrzebą eliminowania ryzyka podczas prac związanych z konserwacją i naprawami przez emisję związaną z tą tematyką audycji, spotów i reklam społecznych w ramach misji publicznej środków masowego przekazu,
6. objęcie zagadnień związanych z bezpieczną eksploatacją maszyn, urządzeń i budynków programem systemowych kontroli Państwowej Inspekcji Pracy, Urzędu Dozoru Technicznego oraz Państwowej Inspekcji Sanitarnej (ze szczególnym zwróceniem uwagi na spełnianie zasadniczych i minimalnych wymagań dla grup maszyn i urządzeń stwarzających potencjalne zagrożenie wypadkowe).

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 6 grudnia 2011 r.